

SUURIEN TUNTEIDEN PALOA

Taidemaalari Markku Keränen on kotoisin Sallan Kursun kylästä. Kansakoulua hän ehti käydä seitsemän vuotta, kunnes hänelle sanottiin, että keskikoulukin on olemassa. Keskikoulun jälkeen Keräsen tarkoituksena oli pyrkiä Kemijärven seminaariin, mutta Sallan pappi puuttui asiaan ja neuvoi nuorukaista hakeutumaan Sodankylän lukioon, sillä pappi näki hänessä ainesta teologiksi. Lukion jälkeen Keränen hakeutui papin kehotuksesta huolimatta Taideteolliseen opistoon Helsinkiin. Valmistumisen jälkeen hänen tiensä kulki Vaasaan kuvaamataidon opettajaksi Kirkkopuistikon yhteiskouluun.

Vuonna 1975 Keränen järjesti ensimmäisen näyttelynsä Helsingissä. Maalausten aiheena oli alusta lähtien ihminen ja niissä käsiteltiin miehen ja naisen välistä suhdetta, suuria tunteita, mustasukkaisuutta, rakkautta, iloa ja surua. Samana vuonna Keränen sai Vaasan läänin taidetoimikunnan apurahan ja keväällä hän muutti yhdessä vaimonsa Marjatta Hanhijoen kanssa Hailuotoon. Tanssista, jonka Keränen maalasi Hailuodossa vielä samana vuonna, tuli hänen tuotantoonsa jonkinlainen kestoaihe. Vuotta aikaisemmin Keränen oli maalannut sulhaspojan, jota hän pitää esityönä tanssiaiheelle. Sulhaspojassa valkopaitainen poika etenee kylätiellä pitkin askelin ja tien poskessa seisova vanhus hymyilee pojan menolle. Hailuodossa maalatussa Tanssissa pojalla ei ole enää valkoista paitaa eikä hentoja käsiä, vaan askeleen vedossa ja taivutuksessa on pitkänmatkan tuntua. Tanssilattian ympärillä nojailevat ja supisevat parit kasvattavat tapahtuman kokoa.

– Tanssivat parit ovat elämän näyttämöllä, tanssi on elämä ja elämä on tanssia, kertoo Keränen.

Vuonna 1979 Keräsen ja Hanhijoen perheeseen syntyi poika. Pojan syntymä johti uuteen järjestykseen sekä perheessä että kuvan tekemisessä. Kuin hyvästijättönä 1970-luvulle Keränen maalasi pitkänomaisia tunnelmakuvia kesästä ja joukon pienempiä sinivalkoisia yökuvia, joissa kuutamon valo paljastaa kuuhullun ja kuu-ukon. Mystisten kuutamokuvien jälkeen perhekuviin alkoi tulla rakennetta korostavia elementtejä, voimakkailla ääriviivoilla jaettuja pintoja sekä harmaalla taitettuja värejä. Näihin aikoihin maalattu tanssikin oli enemmän parin suhdetta koko kuvakenttään kuin jotakin muuta.

– Piirrän päivittäin kuvia luonnoskirjaani. Kuvat ovat tajunnanvirtaa. Myöhemmin palaan luonnoksiin, valitsen aiheet, jotka tuntuvat tärkeiltä, ja alan maalata. Jokainen maalaus on tietyllä tavalla jatkoa edelliselle kovalle. Figuratiivisuus, ihmishahmo pysyy mukana, koska ilmaisen maailmaani ihmishahmoilla.

ALITAJUNNAN KOMEROISTA KUVIKSI

1980-luvun puolivälissä Markku Keränen joutui joksikin aikaa sairaalaan, jossa syntyi takauma omasta isästä. Mielessä välähti elämän rajallisuus. Tästä kokemuksesta

ta syntyi valtava tarve maalata ja kuvia syntyi vauhdilla siten, että kymmenkunta työtä oli aina kesken. Lähes koko vuoden kestävä maalausjakson lähtökohtana oli kuva hattupäisestä isästä. Tätä vaihetta taiteilija pitää kipeimpänä aikanaan. Alitajunnan komerot muuttuivat kuviksi, mutta vähitellen harmaaseen pölyiseen matkaan alkoi tulla myös sävyjä ja pientä leikkiä. Lopulta kuvat alkoivat jo kuplia, päiviä ja yö menivät sekaisin. Kuvien figuurit voimistavat aistejaan – ääntä, kuuloa ja näköä – jonkinlaisella lieriöllä. Taiteilija ei tiedä, mistä aihe tuli hänen maalauksiinsa.

– Yhtäkkiä se vain oli käsillä, ja pian näiden maalausten synnyttyä sain tiedon äitini kuolemasta.

Vuoden 1990 näyttelyssä Rovaniemellä tiivistyi sivullisuuden, yksinäisyyden ja kaipuun teema. Kuvissa on tyhjä näyttämö, jonka sivuilla seisovat ryhdikkäät narumiehet. Seuraavana vuonna Keräsen veli kuoli äkillisesti. Etäisyyttä ottaakseen hän lähti Italiaan etsimään enkeleitä. Taiteilija pysähtyi sateisena, harmaana päivänä Piero Della Francescan freskon ääreen. Fresko kuvaa Jumalan äitiä. Nöyrällä mielellä taiteilija ryhtyi maalaamaan tulkintoja Jumalan äidistä ja lakaisi samalla raskauden omasta mielestään. Vuosikymmenen puolivälissä näyttämöllä alkoi taas tapahtua. Näyttämön tausta muuttui punaiseksi, verhot vihreiksi ja ihmiset korostetun vaaleiksi, melkein ylivalottuneiksi. Samana vuonna Turussa enkelit tanssivat jo jalat maassa, olivat mukana arjessa.

– Taiteen tekemisessä on aina mukana oma mystinen puolensa, mutta sen kansa on oltava herkällä mielellä. Taiteen mystiikka on siinä että maalaus valmistuu ja ryhtyy elämään omaa itsenäistä elämäänsä. Teksti: Olli Tiuraniemi

Markku Keräsestä ei tullut pappia, mutta taiteilijana hän on löytänyt enkelit. Keräsen mukaan taiteen tekemisessä on aina mukana oma mystinen puolensa. Markku Keränen, 1996. Lapin Kansan kuva-arkisto.

MARKKU KERÄNEN

- Taidemaalari
- Asuu ja työskentelee Espoossa
- Syntynyt Sallassa 1945
- Debytoi taiteilijana Helsingin taiteilijaseuran näyttelyssä Galleria Katariinassa 1972
- Valmistunut kuvaamataidon opettajaksi Taideteollisesta oppilaitoksesta 1971.

Edellinen aukeama (vasen sivu): Markku Keränen,
Pohjoinen, 1997-98. Yksityiskohta. Tempera. Kuvaaja Rauno Träskelin.

Edellinen aukeama (oikea sivu): Markku Keränen,
Pohjoinen, 1997-98. Yksityiskohta. Tempera. Kuvaaja Rauno Träskelin.

Tämä sivu: Markku Keränen, Pohjoinen I, 1996.
Tempera, 206 cm x 230 cm. Kuvaaja Rauno Träskelin.

Markku Keränen,
Pohjoinen II, 1996. Tempera, 205 cm x 240 cm.
Kuvaaja Rauno Träskelin.